

Tämä leipä, sielun ja ruumiin ruoka – Sant´Egidion pyhiinvaelluksella

Ystävien seura

Trasteveressä – Tiberin toisella puolella tai tällä puolella, mistä suunnasta itse kukin nyt haluaa elämäntähtäilyä ja ikuista kaupunkia tarkastella, hämärtyy jo ilta. Päivällä aurinko on tehnyt elämän kulusta mukavan, *dolce far niente* – suloinen joutilaisuus, josta jokaisen Roomassa kävijän sopii ainakin hetkeksi ottaa osansa, mutta marraskuisen illan viileys ja kosteus muistuttavat siitä, että täälläkin vuodenajat vaihtuvat. Tämä ilta on kuitenkin se ilta, jolloin ovet olisivat auki, suloinen lämpö ja ateria ystävien kanssa. Seitsemän aikaan jono ulottuu vielä kadulle saakka, mutta yhdeksän jälkeen kaikki ovat jo saaneet syödäkseen. Kadun kansa, kuka mistäkin saapunut: työttömiä, kodittomia, nuoria miehiä Afrikasta, jollakin onnekaalla virallinen oleskelulupa, joku toinen viranomaisia ja karkotusta välttelevä, naisia ja miehiä, vanhuksia, sairaita, yhteiskunnan syrjäpoluille joutuneita. Ja heitäkin, joita ei tällaisessa ravintolassa uskoisi näkevänsä: hyvin pukeutuneita, mutta silti elämässään kovia kokeneita – *bella figura* - kaunis ja siisti ulkoinen olemus, vaikka taloudellinen ahdinko on ajanut hakemaan päivän, kenties viikon ainoan lämpimän aterian tästä yhteisestä pöydästä.

Ravintola on yksinkertainen, ehkä hieman karu, mutta ihmisiä kohdellaan kunnioittavasti, kuten ystäviä nyt kohdellaan. Ruoka tarjoillaan pöytiin: ”Mitä haluatte? Meillä on tänään alkuruoka, pääruoka ja jälkiruoka. Kahdesta voi valita”. Ei itsepalvelua eikä muovikasseja, sillä ystävät tarjoilevat ystäville, kuten on tapana tehdä. Ja kaikki hymyn ja muutaman ystävällisen sanan kera. Nimiäkin kysellään ja tutustutaan: ”Oi Suomesta, niin kaukaa”. Ja kysyjä itsekään ei ehkä ole paikkakuntalaisia, vaan kenties Albaniasta, Senegalista ja kuka mistäkin tänne päätynyt kuten lukemattomat ennen ja jälkeen Kristuksen syntymän. Me Pohjoismaista ja Englannista tulleet, Sant´Egidion pyhiinvaellukseen osallistuvat, alamme vähitellen ymmärtää, mitä *Leonardo*, *Monica*, *isä Marco* ja monet muut Sant´Egidion yhteisön jäsenet ovat meille kertoneet. Köyhät ovat ystäviämme, joilta meillä on paljon opittavaa, sillä he ovat elämän ja kivun todellisia asiantuntijoita. Kyse ei ole siis armeliaisuudesta, hyväntahtoisuudesta, säälistä tai almujen antamisesta. On kyse paljon enemmän. On kyse kohtaamisesta, jossa ystävät tapaavat toisensa saman ruokapöydän äärellä.

Vain ystäviä on sielläkin Rooman keskusrautatieasemalla, missä juttelimme Afrikasta tulleille nuorille miehille. Heitähän me länsimaiden ihmiset usein pelkäämme, pitkän matkan takaa saapuneita, tuntemattomia, outoja ja muukalaisia, joissa näemme piilevän uhkan ja vihollisen. Mutta opimme, että näillä nuorilla miehillä on nimi, jolla heitä tervehditään, kipeät muistot, joita he kertaavat ja unelmat, joista he puhuvat. ”Jos emme jaa ystävyttämme näiden ihmisten kanssa, joudumme aina pelkäämään”, sanoo isä *Marco Gnavi*, Santa Maria in Trasteveren kirkkoherra ja yhteisön jäsen. ”Jos emme jaa ihmisyyttämme köyhien kanssa, he yksinkertaisesti kuolevat. Kyse ei ole ensisijaisesti teologiasta, korkeasta moraalista tai politiikasta.” Niin, kyse on yksinkertaisesti elämästä. Valitsemmeko pelon ja kuoleman vai ystävyden ja elämän? Mieleen hiipii ajatus Emmauksen tien kulkijoista, joiden seuraan liittyi outo muukalainen. Tämän muukalaisen kanssa he kuitenkin jakoivat yhteisen aterian, kunnes he yhdessä silmänräpäyksen hetkessä ymmärsivät kaiken: Tässä oli sama Kristus, jonka he tunsivat Galileasta ja Jerusalemissa. Tämän Kristuksen kanssa he jakoivat koko ihmisyytensä ja toivonsa, elämänsä. Kulkija, joka vain hetki sitten oli tuntunut muukalaiselta, oudolta ja vieraalta, muuttuikin äkkiä uudestaan toivoksi ja tulevaisuudeksi. Näemmekö me kulkijoissa, oudoissa ja tuntemattomissa Kristuksen kasvot? Eikö Paavali, muukalaisten apostoli, kirjoita juuri näistä kohtaamisista: *Te ette siis enää ole vieraita ja muukalaisia, vaan kuulutte Jumalan perheeseen, samaan kansaan kuin pyhät.*

Täällä *Stazione Termini* asemalla yhteisön jäsenet kohtasivat myös senegalilaisen *Laien*, nuoren miehen, joka ei nähnyt enää mitään tulevaisuutta omassa kotikylässään. Töitä ei ollut, joten toimeentuloa piti lähteä etsimään kaukaa Euroopasta. Monivaiheisella matkalla osa *Laien* matkatovereista kuoli, mutta *Laie* itse päätyi ensin Ranskaan ja sen jälkeen Italiaan, mistä hän sai oleskeluluvan. Kohtaamisen seurauksena *Laie* kantaa nyt itse satoa, sillä hän haluaa vuorostaan auttaa muita. *Laie* on muslimi, mutta niinhän toimittiin kotikylässäänkin, hän kertoo. Hänen perheessään oltiin muslimeita, naapurit puolestaan kristittyjä. ”Niinpä me saimme juhla kaksinkertaisesti. Kun meillä oli muslimien juhla, naapurit tulivat meille. Kun taas oli kristittyjen juhlapäivä, me saimme mennä juhlimaan heidän luokseen. Siksi on vain luonnollista, että voin työskennellä täälläkin yhdessä kristittyjen kanssa.”

Jotta maailma muuttuisi

Kaikki alkoi vuonna 1968, joka meillä myöhemmin muistettaisiin siitä, että Prahan toivon kevät ja unelmien kevät muserrettiin telaketjujen alle. Mutta se muistetaan myös Euroopan hulluna

vuotena, jolloin opiskelijamellakat levisivät maasta toiseen, koska maailma huusi muutosta. Oli liian paljon nälkää, liian paljon epäoikeudenmukaisuutta, liian paljon ihmisen kärsimystä ja paljon idealismia. ”Mekin haluamme muuttaa maailman”, ajattelivat roomalaiset lukiolaiset, jotka kokoontuivat Andrea Riccardi –nimisen nuoren miehen vetämään raamattupiiriin. Mutta miten maailma muutetaan? Muuttuuko se kiviä ja polttopulloja viskelemällä? Mikä on kristityn tapa muuttaa maailma? Ja niin Andrea Riccardi ja muut nuoret saivat vähitellen vastauksen: Jeesus on luvannut muuttaa maailman. Kun Jeesus kohtasi ihmisiä Galileassa, heidän elämänsä muuttui. Koko maailma muuttui sen vuoksi, että Jeesus puhutteli kerran Pietaria Gennesaretin järven rannalla: *Olenko minä sinulle rakas?* Ja entä ne kaikki muut nimeltä mainitut ja mainitsemattomat: samarialainen nainen kaivolla, sokea Bartimaios, Emmauksen tien matkalaiset ja Saul Damaskon tiellä? Eikö kaikkien elämä muuttunut vain yhden kohtaamisen seurauksena? Oli siis lähdettävä kohtaamaan heitä, joiden elämä huusi kärsimystä ja epäoikeudenmukaisuutta, nälkää ja köyhyyttä. Niin nuoret aloittivat lähipiiristä ja alkoivat jakaa ruokaa suurkaupungin asunnottomille, maahanmuuttajille, köyhille, heille, joista kukaan ei näyttänyt välittävän. Näitä ihmisiä he alkoivat kutsua ystäviksi. Syntyi *ystävyyss köyhien kanssa*, joka on koko yhteisön elämän perusta. Myöhemmin nuoret ryhtyivät antamaan opetusta suurkaupungin köyhien perheiden lapsille, sillä vaikka heillä ei ollut paljon rahaa käytettävissään, heillä oli kuitenkin tietoa, jota he saattoivat jakaa. Nuoret sitoutuivat auttamistyöhön niin tiiviisti, että heistä alkoi vähitellen muodostua yhteisö. Aluksi käytettiin vain yksinkertaisesti nimitystä ”Yhteisö”, kunnes nimi vakiintui vähitellen muotoon ”Sant’Egidion yhteisö” sen kirkon mukaan, missä nuoret kokoontuivat rukoilemaan.

Tänään Sant’Egidion yhteisöön kuuluu n. 50 000 jäsentä yli 70 maassa. Alkuperäinen ajatus on kuitenkin säilynyt. Kaikkialla, missä yhteisö toimii, se jakaa ruokaa tarvitseville. Nykyisin Sant’Egidio tunnetaan erityisesti katolisessa maailmassa myös rauhantyöstään sekä kuolemanrangaistuksen vastustamisesta. Vuonna 1986 järjestettiin Assisissa paavi Johannes Paavali II:n johdolla suuri uskontojen välinen rauhankokous. Assisin hengen innoittamana yhteisö järjestää nykyisin joka vuosi suuren rauhankokouksen, missä paikalla on usein uskontojen johtajien lisäksi erityisesti katolisten maiden johtavia poliitikkoja. Ehkä suurin saavutus on kuitenkin ollut Mosambikin sisällissodan rauhansopimus, joka neuvoteltiin Sant’Egidion välityksellä. ”Meillä länsimaisilla ihmisillä on taipumus ajatella, että rauha on luonnollinen olotila, mutta itse asiassa se on jotakin erikoista”, sanoo rauhantyöstä vastaava *Mario Giro*, joka on juuri palannut Serbiasta.

”Rauhan eteen on tehtävä koko ajan työtä, jotta se saavutettaisiin tai se pysyisi. Rauha on lahja, joka toteutuu vain taistelemalla pahuutta vastaan. Sota ei hänen mukaansa ole pahan seuraus, vaan valinta. Kristityille puolestaan rauha ei ole poliittinen teko, vaan parannuksen ja kääntymyksen asia”. Miten yksinkertaisesti asian oivalsivatkaan jo Betlehemin kedon paimenet, kun he kiiruhtivat katsomaan häntä, joka enkelin sanan mukaan toisi rauhan. Joku mieltää tämän Kristuksen rauhan vain sydämen levoksi ja sovinnoksi Jumalan kanssa. Mutta eikö rauha ole vain yksi eikä ollenkaan jaettu? Eikö Kristuksen rauhan tulisi muuttua lihaksi ja kättemme työksi? Paavalilla on tästä vieläkin enemmän sanottavaa: *sitokaa jalkineiksenne alttius julistaa rauhan evankeliumia*. Otamme yksinkertaista oppia paimenista: evankeliumi ajaa liikkeeseen, rientämään kohti Rauhan Ruhtinasta ja rauhan asiaa.

Menkää Galileaan – siellä te näette hänet

Kaikki alkaa kohtaamisesta ja keskustelusta Kristuksen kanssa, kuten kerran Galileassa, sillä rukous on kristittyjen ensimmäinen voimavara eikä suinkaan viimeinen hätävara sen jälkeen, kun kaikki muut keinot on jo käytetty. Tämä kohtaamisen rukous, johdattaa yhteisön jäsenet yhteen kaikkialla maailmassa. Täällä Roomassa, mistä kaikki alkoi, pieni Sant’Egidion kirkko on vaihtunut jo aikaa sitten Santa Maria in Trasteveren kauniiseen basilikaan. Ulkona katumuusikot virittelevät soittimiaan, nuoret kokoontuvat piazzan suihkulähteen äärelle ja tulitaiteilijat esittelevät taitojaan turisteille pienen ansion toivossa. Kulkijoiden virta vie myös piazzan laidalla seisovaan kirkkoon, sillä tänne taivaallisten mosaiikkien alle yhteisö kokoontuu joka ilta rukoukseen kirkon puolesta, neitsyt Marian ja kaikkien pyhien kanssa, sairaiden puolesta, köyhien puolesta, ristin juurelle ja jokaisena Herran päivänä viettämään messua. Kaikkina viikon iltoina kirkko täyttyy nuorista ja vanhoista, perheenäideistä ja –isistä, tavallisista työssäkäyvistä ihmisistä, opiskelijoista, korkeasti koulutetuista ja entisistä katujen asukkaista, jotka haluavat vuorostaan auttaa muita. Sillä kaikki palvelu alkaa rukouksesta, pysähtymisestä, kuten Kristus teki ja kysyi: *Mitä haluat, että minä tekisin sinulle* tai kuten Laupias samarialainen, jonka ensimmäinen laupias teko oli pysähtyminen, kun kaikki muut kiiruhtivat peloissaan ohitse. Arki-iltoina Sant’Egidion yhteisön rukous rakentuu yksinkertaisista lauluista, Raamatun sanan lukemisesta ja tutkistelusta sekä esirukouksesta, mutta jokaisena pyhäpäivänä tänne Kristuksen ja Marian ja kaikkien pyhien kasvojen alle katetaan ruokapöytä, ruumiin ja sielun leipä. Messussa Kristus kutsuu meitä hetkeksi levähtämään kuin sanoen: *Olette jo tehneet kaiken*, mutta samalla hän lähettää meidät yhä uudestaan ja uusiin kohtaamisiin. Ruumiin ja sielun leipää ei ole tarkoitus kätkeä ja pitää itsellään, sillä se on

tarkoitettu jaettavaksi ja niin se tuottaa sadon, *kolmekymmentä, kuusikymmentä tai sata jyvää*. Jouluna taivaallinen ruokapöytä ja ateriat muuttuu kuitenkin konkreettisesti lihaksi, kun kirkkosali katetaan täyteen pitopöytiä ja ihmiset teiltä ja aitovieriltä saavat tulla juhlaan. Sant'Egidion järjestämä jouluateria muuttaa kirkon suureksi ruokasaliksi, johon kutsutaan niitä, *jotka eivät saa sijaa* tämän päivän majataloista.

Kadun Marian punaiset langat

Onko minusta sellaiseksi, joka pysähtyy eikä kiiruhda ohitse tämän päivän suurkaupunkien kaduilla tai maaseudun hiljaisilla teillä? Osaanko nähdä hänet, jolla ei ole sijaa? Leonardo kertoo meille Mariasta, tai oikeastaan hänen nimensä ei ollut Maria, mutta kukaan ei koskaan saanut selville hänen oikeaa nimeään. Olkoon hän siis Maria, sillä jokaisella ihmisellä, ystävällä on oltava nimi. Maria eli kadulla. Kukaan ei tiennyt, mistä hän oli tullut, sillä niin kauan kuin lähikorttelien kauppiat muistivat, Maria oli viettänyt yönsä samalla kadulla. Maria ei koskaan puhunut kenellekään sanaakaan, joten kaikki ajattelivat, että hän oli kuuro ja ilmeisesti myös mykkä. Sant'Egidion yhteisön jäsenet alkoivat tuoda Marialle ruokaa ja lämpimiä huopia sekä juttelivat hänelle. Pian he huomasivat, että Maria piti kutomisesta ja aivan erityisesti punaisista langoista. "Niinpä me aloimme viedä hänelle punaista lankaa". Vähitellen Maria alkoi kaikkien ihmetykseksi puhua. Jonkin ajan kuluttua Maria kuoli kadulle, eikä hänen tarinansa tai oikea nimensä koskaan selvinnyt. "Mutta hautajaiset me hänelle järjestimme", kertoi Leonardo.

Nimi kertoo arvokkuudesta, ihmisarvosta silloinkin, kun ihminen joutuu elämään kadulla. Köyhyys ei ole kuitenkaan aina yhtä ilmiselvää ja tunnistettavissa kuin Marian tai Laien kertomuksissa. Mitä on sanottava siitä köyhyydestä, joka piiloutuu lasten turvattomuuteen, aikuisten epätoivoiseen elämän merkityksen etsintään tai vanhusten yksinäisyyteen? Jos köyhyys on sitä, että ihminen ei saa tyydytettyä jotakin perustarpeistaan, eivätkö köyhät todella ole aina keskuudessamme? Kuinka paljon ihmisen arvokkuutta riisutaan joka päivä sen varjolla, että meidän pitäisi olla kauniimpia, tehokkaampia, suorituskykyisempiä, terveempiä, innostuneempia, että ihon pitäisi olla kimmoisempi ja meidän kaikkien ennen kaikkea nuorekkaampia? Eikö ihminen ole enää arvokas itsessään? Kuka tulisi ja sanoisi: *Mitä tahdot, että minä tekisin sinulle?* Kuka toisi punaisia villalankoja ja kutsuisi nimeltä? Että riität. Että ole sellainen kuin Jumala on sinut luonut ilman vaatimuksia tulla joksikin toiseksi.

Oma Sant´Egidion pyhiinvaellukseni alkoi yli kaksi vuosikymmentä sitten, kun olin jonkin asian vuoksi vierailemassa silloisen piispamme Olavin luona. Satuain mainitsemaan, että olin menossa Roomaan, jolloin Olavi kehotti minua innostuneena tutustumaan Sant´Egidion yhteisöön. Hän oli edellisenä kesänä ollut Suomen kirkon edustajana Lissabonissa Sant´Egidion järjestämässä suuressa rauhankokouksessa ja ihastunut. Samaa rakkautta tarjosi minulle vuosia myöhemmin ystäväni Leonardo. Olimme palaamassa Tiberin saarelta, jossa olimme käyneet San Bartolomeon kirkossa, joka on yksi Sant´Egidion kokoontumispaikoista. Kulkiessamme Tiberin rantaa yhtä matkaa kommentoin jotakin asiaa sanomalla *teillä* Sant´Egidiossa, jolloin Leonardo halusi korjata: *meillä* Sant´Egidiossa. Tunsin äkkiä samaa kotiinpaluun juhlaa kuin osallistuessani ensimmäistä kertaa rukoushetkeen Santa Maria in Trasteveren kirkossa. Nämä kaikki ihmiset, maailman eri kolkilta saapuneet, he, jotka olivat tulleet nälän, köyhyyden tai väkivallan pakottamina, he, jotka olivat täällä syntyneet ja hekin, jotka olivat tulleet uteliaisuudesta, etsimisen halusta ja löytämisen riemusta. Ei ollut enää heitä, niitä tai teitä, vieraita ja tuntemattomia. Oli olemassa vain se joukko, josta käytetään sanaa *me*. Ja siihen joukkoon minäkin kuulun.

Köyhät teillä on aina keskuudessanne

Tämä aika pitkäperjantain ja pääsiäisaamun välissä. Kuinka arkoja me olemme, kuin opetuslapset, jotka olivat joka hetki valmiita pakenemaan, puolustautumaan, kun pitäisi viedä evankeliumia, piiloutumaan selän taakse ja lukkojen taakse ja pimennettyjen ikkunoiden taakse, kun pitäisi astua esiin ja nostaa lamppu kaikkien nähtäväksi. Ei Kristus kuitenkaan käske meitä olemaan vahvoja, eihän hän edellyttänyt sellaista opetuslapsiltakaan. Eikö ainoa ohje silloin pitkäperjantain ja pääsiäisaamun välissä ollut: *Nainen, katso poikasi. Poika, katso äitisi!* Kohtaamisen, huolehtimisen, toisen ihmisen todeksi ottamisen sana ja kehotus. Kaikki alkoi rukouksesta silloinkin ja aina, kun voima musertaa alleen orastavan kevään ja etsitään teitä maailman muuttamiseen. Yhdessä ja kukin omissa yhteisöissään voi etsiä teitä elää todeksi kohtaamisen salaisuutta ja sitä, mitä tapahtui puutarhahaudalla pääsiäisaamun valossa ja helluntain ihmeessä. Mikä on meidän tiemme? Mitä annettavaa Sant´Egidion yksinkertaisella rukouksesta ja kohtaamisesta lähtevällä uskolla on meille, jotka elämme ulkonaisesti rikkaassa, mutta monella tavalla myös köyhässä yhteiskunnassa? Olisiko siinä, että palvelu lähtee aina rukouksesta ja palvelu päättyy aina rukoukseen? Olisiko siinä sielun ja ruumiin leivän näkyvä yhteys? Ja ennen kaikkea, miten voisimme vahvistaa sitä, että kaikki olisi *me*, ilman heitä ja teitä? Että olisi vain *me*.